

Santrauka

Vertinimo tikslas ir uždaviniai

Vertinimo tikslas – nustatyti 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos, skirtos energetikos sričiai ir energijos vartojimo efektyvumo didinimui, panaudojimo efektyvumą, šios paramos finansinį ir socialinį ekonominį poveikį šalies energetikos ūkio plėtrai, ekonomikai bei patobulinti 2014–2020 m. ES fondų investicijų panaudojimą, atsižvelgiant į 2007–2013 m. laikotarpio praktiką.

Vertinimo uždaviniai:

- Įvertinti 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos lėšomis finansuotų energetikos srities priemonių tvarumą, pakankamumą, tinkamumą ir jų veiksmingumą ES struktūrinių fondų veiksmų programose nustatytiems energetikos srities ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo tikslams pasiekti.
- Įvertinti 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos lėšomis finansuotų priemonių finansinį ir socialinį ekonominį poveikį šalies ekonomikai.
- Nustatyti gerosios patirties pavyzdžius pagal pagrindines 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos investicijų sritis energetikos sektoriuje, pateikti išvadas ir aktualias rekomendacijas dėl priemonių, suplanuotų 2014–2020 m. laikotarpiu, tobulinimo.

Vertinimo rezultatai yra aktualūs teikiant Europos Komisijai ataskaitą apie paramos panaudojimą. Taip pat vertinimas gali būti naudojamas siekiant patobulinti 2014–2020 m. programavimo laikotarpio paramos panaudojimo energetikos sektoriuje mechanizmą, taip pat energetikos sektoriaus projektų įgyvendinimą dabartiniu programavimo laikotarpiu, siekiant geresnių paramos panaudojimo ir poveikio rezultatų.

Vertinimo apimtis

Vertinimo objektas yra Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija ir ją įgyvendinančios 2007–2013 m. veiksmų programos, kiti teisės aktai, susiję su energetikos ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo sritimi. Į vertinimo apimtį patenka priemonės, įgyvendintos pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos (toliau – EAVP) 4 prioritetą „Esminė ekonominė infrastruktūra“ ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programos (toliau – SSVP) 1 prioritetą „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ 3 prioritetą „Aplinka ir darnus vystymasis“.

Naudoti metodai

Atliekant vertinimą, taikyti kokybiniai ir kiekybiniai duomenų rinkimo ir analizės metodai, kurie užtikrino reikalingų duomenų prieinamumą, patikimumą ir kokybę, vertinimo išvadų ir rekomendacijų pagrįstumą, nuoseklumą ir praktinį vertinimo pritaikomumą. Vertinimo metodai parinkti atsižvelgiant į vertinimo uždavinius bei klausimus. Vertinimo metu buvo analizuojami visi aktualūs, statistiniai duomenys.

Taikyti metodai: antrinių informacijos šaltinių analizė, interviu su ekspertais ir paramą administravusių institucijų atstovais, lyginamoji analizė, projektų vykdytojų apklausa, intervencijos logikos rekonstrukcija, statistinė analizė, ekonometrinis modeliavimas, fokusuota grupinė diskusija, metodų trianguliacija.

Pagrindiniai vertinimo rezultatai

Energetikos srities plėtros bei energijos efektyvumo didinimo tikslų, uždavinių, rodiklių pasiekimo mastas

ES intervencijos energetikos sektoriuje buvo numatytos pagal dvi veiksmų programas: EAVP ir SSVP. Programos nukreiptos tikslingai į identifikuotas problemas, numatant tikslus bei uždavinius, susijusius su infrastruktūros modernizavimu, integracija į Vakarų Europos energetikos rinką, energijos tiekimo saugumą ir patikimumą, AEI dalies visos energijos gamybos bei suvartojimo srityje didinimą, būsto sąlygų ir aplinkos kokybės gerinimą. Tikslai ir uždaviniai pasiekti 15 priemonių pagalba visuose penkiuose energetikos ūkiuose¹.

2007–2013 m. ES finansavimo laikotarpiu struktūrinių fondų investicijos elektros ūkyje buvo nukreiptos į infrastruktūros modernizavimą, o strategiškai valstybei svarbūs projektai („NordPool“, „LitPol Link“, kt.), prisidedantys prie integracijos į

¹ Elektros, dujų, šilumos, AEI, pastatų renovavimo.

Vakarų rinkas, taip pat ir AEI infrastruktūra elektros gamybai, buvo finansuojami kitų ES fondų ar valstybės lėšomis. Vertinama, kad priemonės buvo suderintos ir parinktos geriausiai, atsižvelgiant į problematiką bei siekiant didinti elektros energijos tiekimo patikimumą.

ES struktūrinių fondų investicijos į dujų ūkį buvo strategiškai svarbus sprendimas, kadangi tuo sukurta sužiedinta dujų perdavimo sistema, sudarytos prielaidos prie Lietuvos dujų perdavimo sistemos prijungti suskystintų gamtinių dujų terminalą (kas užtikrino energetinę nepriklausomybę nuo vieno tiekėjo – „Gazprom“), išvengti slėgio sumažėjimo ties Klaipėda šaltuoju metų periodu.

2007–2013 m. ES investicijų tikslingumą patvirtina jų finansuota sparti AEI plėtra visu nagrinėjamu periodu. Vertinama, kad ES struktūrinių fondų investicijos į biokurą šilumos ūkiui buvo nukreiptos tikslingai, kadangi biokuras turėjo didžiausią potencialą greitai aprūpinti šalį šilumos energija ir sumažinti priklausomybę nuo dujų, kuomet kitų AEI (saulės, vėjo, geoterminės energijos) potencialas mažesnis.

2007–2013 m. projektai vertinami kaip tvarūs, jų poveikis užtikrinamas ilgalaikėje perspektyvoje. Vertinama, jog elektros srityje modernizuota infrastruktūra naudojama elektrai tiekti vartotojams, taip pat „NordBalt“ jungties veikimui užtikrinti. Dujų srityje pastatytas magistralinis dujotiekis, kuriuo vidutiniškai per parą transportuojama 17 991 761,06 kWh dujų. Šilumos srityje tvarumą rodo didėjantis CŠT vartotojų skaičius (+1,8 proc. 2008–2015 m laikotarpiu). AEI srityje sukurta infrastruktūra išnaudojama didinant šilumos energijos gamybos balanso AEI dalį (61,3 proc. 2015 m.).

Didžiausių poveikį sukūrusios priemonės ir projektai

Vertinant pagal vartotojų, kuriems pagerėjo elektros energijos tiekimo kokybę, skaičių, didžiausią teigiamą poveikį elektros srityje sukūrė priemonė, skirta elektros energijos perdavimo infrastruktūrai gerinti.

2007–2013 m. ES struktūrinės lėšos dujų ūkiui pagal vieną priemonę (2,6 proc. viso ES finansavimo energetikos sektoriui) prisidėjo prie papildomų 79 tūkst. m³/h perdavimo pajėgumų įrengimo, prielaidų prijungti SGD terminalą prie bendros Lietuvos dujų sistemos sukūrimo.

2007–2013 m. ES struktūrinės lėšos šilumos ūkiui pagal vieną priemonę (8,1 proc. viso ES finansavimo energetikos sektoriui) prisidėjo prie kokybiškiau ir patikimiau centralizuotai tiekiamos šilumos 1,404 mln. vartotojų. Šilumos technologiniai nuostoliai taip pat mažėjo (–0,92 proc.).

ES struktūrinės investicijas (11,1 proc. viso ES finansavimo energetikos sektoriui) nukreipus į AEI ūkį prisidėta prie didesnių šilumos energijos gamybos pajėgumų sukūrimo – įrengta 796,18 MW galios (9,66 proc. visos įrengtosios galios). AEI plėtra prisidėjo prie gamtinių dujų dalies mažinimo (36,1 proc. 2015 m.) šilumos energijos gamybos ūkyje.

Pastatų renovavimui skirtos 6 priemonės, kurioms skirta 69,5 proc. viso ES finansavimo energetikos sektoriui. Nacionaliniu, regioniniu lygmenimis atliktos renovacijos viešuosiuose pastatuose (279,22 GWh) bei daugiabučiuose namuose (38,72 GWh). Viešųjų pastatų srityje vertinama, jog didžiausią poveikį sukūrė viešųjų pastatų renovavimo nacionaliniu lygiu priemonė, pagal kurią skaičiuojami 170,06 GWh energijos sutaupymai.

2007–2013 m. ES finansuotų energetikos sektoriaus priemonių remtų veiklų pakankamumas ir tinkamumas veiksmų programų tikslams, uždaviniams įgyvendinti

Remiantis intervencijos logika „veikla – priemonė – uždavinys – tikslas“, investicijos į energijos tiekimą (elektros perdavimą ir skirstymą (48,26 mln. Eur), dujų perdavimą (20,69 mln. Eur), šilumos perdavimą (64,84 mln. Eur) prisidėjo prie energijos efektyvumo tikslo ir uždavinių pasiekimo formuojant energijos tiekimo patikimumo rodiklius. Pasenusios ir fiziškai susidėvėjusios energijos tiekimo infrastruktūros modernizavimas keičiant nauja infrastruktūra ir technologijomis buvo tinkamiausias sprendimas energijos tiekimo srityje, ypač šilumos tiekimo ūkyje. Kitais sprendiniais ar veiklomis energijos tiekimo patikimumo užtikrinti nebuvo galima dėl techninių sąlygų.

Siekiant užtikrinti energetinę nepriklausomybę, nepriklausomybę nuo iškastinio kuro (dujų) ir AEI plėtrą, pasirinktas sprendimas finansuoti biokuro katilinių statybą taip pat buvo tinkamas. Vėjo, saulės ir geoterminė energetika savo ruožtu buvo finansuota ne ES struktūrinės paramos priemonėmis (Klimato kaitos specialioji programa ir Kaimo plėtros programa), taip išlaikant suderinamumą ir užtikrinant finansavimo takoskyrą.

2007–2013 m. ES finansavimo periodu energetikos sektoriaus priemonėms taikytų paramos formų tinkamumo tikslams pasiekti vertinimas

Vertintos visos energetikos sektoriaus priemonės neskirstant jų pagal sritis, t. y. sritys tarpusavyje nelyginamos. 2007–2013 m. ES struktūrinių lėšų finansavimo periodu visoms priemonėms, išskyrus JESSICA kontroliuojantįjį fondą, buvo taikoma negražintinos subsidijos forma.

Finansavimo formos, taikytos LR ūkio ministerijos įgyvendintoms priemonėms, buvo tinkamos, tačiau pastebima, jog tarpinstituciniame lygmenyje finansavimo formos nebuvo pakankamai suderintos. Tai lėmė įgyvendintų priemonių tarpusavio konkurenciją (pvz., Vidaus reikalų ministerijos būsto renovacijai skirta priemonė, pagal kurią taikyta negražintina subsidija ir Aplinkos ministerijos priemonė, kuriai taikyta finansų inžinerija). Pasirinktas subsidijų intensyvumas energetikos sritims buvo tinkamas, nes esant mažesniai intensyvumui, kofinansavimui būtų pritrūkę lėšų, nes daugelyje savivaldybių buvo pasiekti skolinimosi limitai. Didžiausias finansavimo intensyvumas pasirinktas priemonėse, susijusiose su pastatų ūkiu (83–88 proc.), nes pareiškėjai buvo ne komercinės įstaigos, o savivaldos institucijos bei viešąsias paslaugas joms teikiančios ar valstybei priklausančios įstaigos – ugdymo, sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos. Be didelio intensyvumo paramos šios institucijos nebūtų įgyvendinusios projektų.

Energijos gamybos, šilumos tiekimo ir AEI priemonių finansavimo intensyvumas buvo mažesnis (34–50 proc.), tačiau atsižvelgiant į priemonių paklausą, projektų vykdytojų apklausos rezultatus, šis intensyvumas buvo pakankamas, skatinantis konkurenciją tarp pareiškėjų ir vertintinas kaip tinkamas.

Dujų ir elektros ūkyje projektų vykdytojai buvo stambios finansiškaai pajėgios įmonės (AB „Amber Grid“, AB „Litgrid“), kurios teoriškai galėjo naudoti ir finansų inžinerijos priemones. Vertinimo metu atsižvelgta į tai, kad įmonė AB „Lietuvos dujos“ iki 2015 m. įvykusios energetikos srities įmonių konsolidacijos priklausė įvairiems akcininkams („Gazprom“, „E. On“), kurie nebūtų turėję paskatų² modernizuoti perdavimo ir skirstymo tinklus skolintomis lėšomis, todėl subsidijos forma retrospektyviai vertinama kaip tinkama, o intensyvumas – pakankamas, nes pagal priemonę įgyvendinti projektai.

2007–2013 ES struktūrinės paramos lėšomis finansuotų energetikos srities ir energijos vartojimo efektyvumo priemonių socialinio ir ekonominio poveikio šaliai ir jos energetikos sektoriui vertinimas

Naudoti ekonometriniai modeliai (SVAR bei VECM), skirti nustatyti, kokį poveikį ES investuotos lėšos turėjo biokuro panaudojimo apimčių bei energijos vartojimo pokyčiams. Skaičiuojama, jog ES investicijos į biokuro panaudojimo energijos gamybai plėtrą lėmė ekonominę naudą – 1 investuotas euras sukūrė 0,001 tne biokuro panaudojimo apimčių padidėjimą per metus (iš viso AEI plėtrai buvo skirta 88,667 mln. Eur, todėl skaičiuojama, jog bendras biokuro apimčių padidėjimas turėtų siekti apie 88,67 tūkst. tne). Daroma išvada, jog biokuras didžiąja dalimi pakeitė gamtines dujas šilumos energijos gamybos rinkoje ir sukūrė ekonominę naudą vartotojams (563,651 mln. Eur).

Įvertinus šiluminės energijos suvartojimo pokyčius (nuo 7 965,9 GWh 2007 m. iki 6 857,4 GWh 2015 m.), nustatyta, jog ES struktūrinės lėšos, investuotos į pastatų renovaciją, turi kaupiamąjį efektą, t. y. investuoti pinigai poveikį gali turėti ir trumpalaikėje (esamu laikotarpiu), ir ilgalaikėje (po 10-ies metų) perspektyvose. Per 2007–2013 m. laikotarpį investuotos ES lėšos turi išliekamąjį poveikį ir sukuria ekonominę naudą – investuotos lėšos statistiškai reikšmingai koreliuoja su suvartojamu energijos kiekiu. Atsižvelgiant į tai, kad poveikis nėra trumpalaikis, o investicijos prisideda prie didėjančio energijos vartojimo efektyvumo, vertinama, jog tikslingos investicijos į pastatų renovaciją turi reikšmingos įtakos šiluminės energijos vartojimo mažėjimui, lemiančios ekonominę naudą (sukurta ekonominė nauda siekia 107,198 mln. Eur).

Išlaidų pastatų šildymui mažėjimą taip pat lėmė CŠT sistemų modernizavimas keičiant vamzdynus. Visgi šis poveikis pasireiškė siauresniam mastui – tik CŠT naudotojams.

Energijos tiekimo elektros energijos skirstymo ir perdavimo sistemų modernizavimas suteikė galimybes vartotojams patikimiau gauti elektros energiją. Skirstymo sistemoje vidutinė elektros energijos tiekimo nutraukimų trukmė 2008–2015 m. (SAIDI) vidutiniškai kasmet mažėjo 7,8 proc., perdavimo sistemoje 2010–2015 m. mažėjimas siekė 13,7 proc.

Pokyčiai po 2007–2013 m. energetikos srities plėtros ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių įgyvendinimo

2007–2013 m. ES struktūrinės paramos lėšomis finansuotos energetikos srities ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės lėmė šiuos pagrindinius pokyčius:

- Lietuvos dujų perdavimo sistemos sužiedijimas sukūrė prielaidas ilgalaikėje perspektyvoje užtikrinti alternatyvius gamtinių dujų šaltinius ir konkurencingą dujų rinką. Priemonės pagalba sukurtos prielaidos SGD terminalui prijungti prie Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistemos.

² Fokusuota grupinė diskusija, 2017 m. kovo 23 d., Vilnius.

- Šilumos ūkyje biokuras reikšmingai pakeitė dujas, išvengta priklausomybės nuo vienintelio energijos tiekėjo.
- Energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas. Atnaujinus 763 daugiabučius namus pagal JESSICA kontroliuojantįjį fondą, renovuotų daugiabučių energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas siekia 67,3 proc. Atnaujinus viešosios paskirties pastatus, energijos sutaupymai sudarė 279,22 GWh.
- Energijos perdavimo nuostolių sumažėjimas. Modernizavus šilumos trases, šiluminės energijos transportavimo nuostoliai buvo sumažinti 3,5 proc. Elektros energijos transportavimo nuostoliai sumažinti 3,23 proc.

2007–2013 m. ES struktūrinės paramos lėšomis įgyvendintų projektų sukurto poveikio įtaka energetikos sektoriaus konkurencingumo didinimui

Po 2007–2013 m. ES struktūrinių lėšų finansavimo periodo pabaigos konkurencingumo situacija energetikos sektoriuje pakito – gamtinių dujų biržų kiekis sumažintas iki vienos (UAB „Get Baltic“), atverta biokuro rinka, restruktūrizuotas elektros energijos skirstymo tinklas (UAB „Rytų skirstomieji tinklai“ ir UAB „VST“ tapo vienu skirstomųjų tinklų operatoriumi – AB LESTO), padidinta energijos tiekėjų diversifikacija.

ES investicijos labiausiai prisidėjo prie šilumos gamybos rinkos konkurencingumo (sumažėjo rinkos koncentracija). Nors elektros ir dujų sektoriuose konkurencingumas išaugo, į šio vertinimo apimtį patenkančios investicijos tiesioginės įtakos neturėjo, atsižvelgiant į mažą jų dalį bendrame energetikos sektoriui skirtų ES struktūrinių fondų lėšų kontekste, – dujų ūkiui – 12,02 proc., elektros ūkiui – 6,0 proc.).

2007–2013 m. ES struktūrinės paramos lėšomis įgyvendintų projektų sukurto poveikio įtaka galutinei energijos kainai

Didelę įtaką šilumos kainų mažėjimui turėjo perėjimas prie biokuro šilumos energijos gamybos – skaičiuojama, jei šilumos energijos gamybai naudojamo kuro santykis būtų likęs toks pat kaip 2007 m. (77,7 proc. gamtinės dujos, 16,2 proc. – biokuras), šilumos kainos vartotojams padidėjimas galėtų siekti iki 57,2 proc.

Elektros kainos pokyčiams vartotojams didesnę įtaką turėjo IAE uždarymas, lėmęs, jog elektros energijos importo poreikis sudarė beveik 50 proc. galutinės elektros energijos kainos. Pažymėtina, jog ES investicijos sudarė 4,79 proc. visų investicijų, skirtų elektros energijos sektoriui 2007–2013 m. laikotarpiu, taigi šiuo dydžiu netiesiogiai lemtas kainos nepadidėjimas ir vartotojams (nepadidinta, palyginti su atveju, jei investicijos būtų iš pačių įmonių).

2007–2013 m. laikotarpio pamokos

- Kompleksiškumo užtikrinimas energijos vartojimo efektyvumo srityje (pastatų ūkyje) – svarbu, kad planuojamos priemonės viena kitą papildytų, o papildančių priemonių įgyvendinimas techniniu požiūriu vyktų tuo pačiu metu tam pačiam objektui.
- Potencialo įvertinimas – svarbu, kad planuojant šilumos perdavimo (CŠT) ir gamybos pajėgumus, būtų įvertinami ir šilumos vartojimo potencialo pokyčiai, siejami su pastatų renovacijos procesais.
- Energijos vartojimo efektyvumo kriterijų ir rodiklių taikymas pastatų ūkio priemonėms – svarbu, kad energijos vartojimo efektyvumo priemonių įgyvendinimas siekiant kitokių pirminių tikslų (pvz., regioninės politikos įgyvendinimo) būtų vykdomas taikant visoms techniniu požiūriu panašioms priemonėms (pastatų renovavimui) tuos pačius atrankos kriterijus (finansuojant didžiausius energijos sutaupymus lemiančius projektus) ir matuojant tais pačiais rodikliais.
- Energijos efektyvumo priemonių naudojimas minimaliems higienos reikalavimams pasiekti – svarbu įvertinti, kad dalis energijos efektyvumo priemonių realių finansinių sutaupymų projektų vykdytojams gali negeneruoti, o pastatų apšiltinimas tik užtikrina higienos reikalavimų pasiekimą. Esant tik skaičiuotinam, o ne faktiniam sutaupymui – finansų inžinerijos priemonės taikymas ir energijos taupymo paslaugų teikėjo (ETPT įmonės) pritraukimas būtų sunkiai įgyvendinamas. Tai aktualu ne tik pastatų ūkyje, bet ir viešųjų erdvių, gatvių apšvietimo ūkyje (kuris yra remiamas 2014–2020 m. programavimo periode).
- Rodiklių planavimas ir rodiklių duomenų informacija – planuojant rodiklius svarbu užtikrinti, kad informacija apie rodiklį yra ir bus renkama, o rodiklių aktualios reikšmės bus atnaujinamos ES struktūrinės paramos kompiuterinėje informacinėje valdymo ir priežiūros sistemoje (SFMIS).

- Energijos vartojimo efektyvumo prioriteto užtikrinimas įgyvendinant regioninę politiką – svarbu užtikrinti, kad regionų plėtros tarybose tvirtinant projektus, įgyvendinamus pagal regioninio planavimo priemones, būtų laikomasi energetinio efektyvumo kriterijų.

ES valstybių narių sektina praktika energetikos sektoriuje

Išskiriamos sėkmingos praktikos, kurios gali būti pritaikomos ir Lietuvoje, įgyvendinant tolesnes priemones:

- **Energetinio efektyvumo kriterijaus kaip horizontaliojo prioriteto išskyrimas.** Tai lemtų energetinio efektyvumo užtikrinimą skirtingomis priemonėmis bei garantuotų visapusišką energijos vartojimo efektyvumo didinimą įgyvendinant ne vien energetikos sektoriaus priemones. Sėkmingas to pavyzdys – Lenkija. Energetinio efektyvumo didinimas suteikia projektui daugiau balų atrankos procese, todėl skatina projektų vykdytojus užtikrinti šio rodiklio įgyvendinimą.
- **Bendra stebėsenos rodiklių sistema.** Tokios sistemos atsiradimą lemia tarpinstitucinis bendradarbiavimas, veiksmų programų prioritetai, o ne atskirų priemonių priskyrimas ministerijoms. Bendri rodikliai panašaus tipo priemonėms leistų palyginti priemones tarpusavyje ir taip tiksliau įvertinti jų sukuriamą naudą. Sistema, pritaikyta Estijoje, užtikrina priemonių valdymo funkcijų pasiskirstymą tarp ministerijų bei bendrą stebėsenos rodiklių sistemą.

Rekomendacijos

Strateginių siūlymų kryptys 2014–2020 m. ES fondų investicijų energetikos srities ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo srityse („Žinok tai“):

- Priemonių tęstinumas energijos vartojimo efektyvumui didinti.
- Finansavimo būdų tarpusavio derinimas.
- Tiesiogiai ir netiesiogiai pastatų renovavimą remiančių priemonių rodiklių nustatymas.
- Priemonių nuoseklumas šilumos ūkyje.
- Priemonių nekonkuravimo užtikrinimas.
- Energijos šaltinių diversifikacija šilumos ūkiui.
- Laiko tarp paraiškos pateikimo ir lėšų skyrimo mažinimas.
- Energijos taupymo priemonių finansavimo formos (derinti finansų inžinerijos priemones su kitomis priemonėmis).

Strateginių siūlymų kryptys 2014–2020 m. ES fondų investicijų energetikos srities ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo srityse („Daryk tai“):

- Priemonių įgyvendinimo laiko ir veiklų tarpusavio derinimas.
- Viešųjų pirkimų procedūrų stebėsenos ir konsultacijos.
- Energetinio efektyvumo kriterijai valstybės ir regionų planavimo projektuose.

Rekomendacijų kryptys 2014–2020 m. ES fondų investicijų energetikos srities ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo srityse („Žinok tai“):

- Energijos gamybos efektyvumas ir AEI panaudojimo energijos gamyboje rėmimas.
- Energijos perdavimo ir skirstymo modernizavimo/plėtros rėmimas skirtingomis finansavimo formomis.
- Skolinimosi limitai (ETPT įmonei tektų rangos ir paklausos rizika ir paskola nebūtų traukiama į savivaldybių skolinimosi limitų apskaitą).
- Finansavimo sąlygų keitimo dinamika (modeliu „nuo geresnių prie blogesnių“).